

ISPA New York 10.-13.1.2023 Matkaraportti / Kai Amberla

Finland Festivals on ISPA:n (International Society for the Performing Arts) jäsen. ISPA on esittävän taiteen instituutioiden järjestö, joka aiemmin oli hyvin amerikkalaisvetoinen (pääkonttori on edelleen New Yorkissa), mutta joka nykyään kattaa varsin hyvin Euroopan lisäksi myös Aasian, Latinalaisen Amerikan ja Afrikan maita. ISPA:n piirissä on joukko keskeisimpiä festivaaleja, tanssiteattereita, kulttuuritaloja, oopperataloja, vapaita ryhmiä, agentuureja ja muita kulttuuriorganisaatioita ympäri maailman.

Itse olen ollut aktiivinen ISPA:ssa jo kymmenisen vuotta, ja sen seurauksena olen ajautunut jäseneksi sekä järjestön hallitukseen (Board of Directors) että sen ohjelma-komiteaan (Programme Committee). Nämä molemmat luottamustoimet päättyvät ISPA:n sääntöjen mukaisesti vuoden 2024 lopussa.

ISPA järjestää vuosittain kaksi konferenssia, toisen aina tammikuussa New Yorkissa ja toisen keväällä eri puolilla maailmaa. Tammikuussa 2023 järjestettiin ensimmäinen "normaali" konferenssi koronan jälkeisessä todellisuudessa, ja menestys yllätti järjestäjät: paikalla oli yli 500 osallistujaa 52 maasta. Tämä kertonee siitä, että ihmisillä on valtava tarve tavata jälleen fyysisesti kaikkien Zoom-tapaamisten jälkeen.

Kuten olen aina näissä raporteissa todennut, ISPA:n suurin vahvuus on aito globaali näkökulma, vaikka toki anglosaksinen maailma edelleen on muita vahvemmassa asemassa jo pelkästään siksi, että kokouskieli on englanti. ISPA pitää kuitenkin tarkasti huolen siitä, että puhujina on mahdollisimman monimuotoinen edustus esittävän taiteen maailmasta.

Keskustelut ISPA:ssa ovat useimmiten ylätason filosofista ja aatteellista pohdiskelua, jo pelkästään siksi, että monimuotoisen yleisön edessä ei voida paneutua jonkin alan omiin ongelmiin tai pohtia pikkuasioita konkreettisesti. Parhaimmillaan ISPA on täynnä sivistynyttä ja ajoittain poleemista keskustelua taidemaailman megatrendeistä, haasteista, ongelmista, monimuotoisuudesta, inklusiosta ja oikeutuksesta. Jos nämä teemat kiinnostavat, ISPA lienee paras paikka koko maailmassa.

Lisäksi tapahtuma on täynnä erilaisia iltavastaanottoja, niin virallisia kuin epävirallisia-kin, joten päivät venyvät helposti 16-tuntisiksi. Myös Pohjoismaat ovat viime vuosina järjestäneet oman "Nordic Reception" -tapahtumansa Ruotsin hulpeassa pääkonsulaatissa Park Avenuella. Jostain kummallisesta syystä tapahtuma on vain Ruotsin ja Norjan järjestämä, Suomi ei ole virallisesti mukana.

Joka konferenssissa toteutettava "Pitch New Works" on jo sinällään hyvä syy olla läsnä ISPA:ssa: siinä esitellään 10 uutta tuotantoa konkreettisenä tavoitteenaan saada taiteelliset johtajat innostumaan tuotantojen ostamisesta omille festivaaleille tai laitoksille. Mainio kaksituntinen antaa aika hyvän kuvan siitä, mikä on trendikästä globaalissa esittävässä taiteessa juuri nyt. Tammikuussa esitelyihin pitcheihin voi myös tutustua verkossa kautta:
TÄHÄN linkki jos tulee tällä viikolla

Finland Festivals

Ohessa joitain poimintoja konferenssin puheenvuoroista:

1.

Koronan jälkeinen aika houkuttelee keskusteluun digitalisaatiosta ja erityisesti esittävän taiteen suhdetta siihen. ISPA:ssa äänessä oli karkeasti jaotellen kaksi koulukuntaa: rikkaasta lännestä tulevat innostuneet visionäärit, jotka näkevät digialustoissa loistavan uuden kanavan tavoittaa uusia yleisöä, madaltaa kynnyistä eri väestöryhmille ja erityisesti parantaa taiteen saavutettavuutta.

Toinen näkökulma tulee köyhemmistä maista, joiden edustajat muistuttavat, että isossa osassa maailmaa digialustat eivät toimi, yhteydet ovat mitä sattuu ja kuvitelma siitä, että internet on kaikille itsestäänselvyys, on silkkää harhaa.

Manchester International Festivalin (IMF) tuore taiteellinen johtaja (entinen Hongkongin West Kowloonin johtaja) Kee Hong Low muistutti, että käsitteet "live" ja "digi" ovat epäselviä ja koko ajan liikkeessä, ja erityisesti hän kehotti tarkkailemaan tietokonepeleissä aikaansa kuluttavia nuoria: heille "digi" on selkeästi myös "live", koska pelaaminen tapahtuu digialustoilla, mutta kuitenkin livenä muiden kanssa. Tässä voisi olla opittavaa esittäville taiteelle.

Lisäksi Low pohti ajatusta teknologiayhtiöiden taustaa vasten: olemme nykyään kaikki tietoisia siitä, että yhtiöt (Meta, Twitter ja vastaavat) keräävät kuluttajilta valtavat määrät dataa käyttäjistä ja myyvät sitä eteenpäin mainostajille. Entä jos taidemaailma toimisi päinvastoin? Mitä jos taidemaailma ottaisi käyttöön mekanismeja, joissa kerätty data hyödynnetään koko alan käytettäväksi, ilman voitontavoittelua?

Olenaisin kysymys kaikkien keskustelijoiden mielestä kuitenkin on: jos digitaalisia tuotantoja tehdään, kenelle ne on tarkoitettu? Tehdäänkö mekaanisia striimejä olemassa olevista esityksistä vai tuotetaanko kokonaan omia digisisältöjä? Kuka on asiakas? Onko festivaalin lavalla tapahtuva live-konsertti jotakin, jonka joku haluaa nähdä tietokoneen ruudulta? Onko joku valmis maksamaan siitä?

Ja vielä yksi kysymys lisää: yleisesti kuvitellaan, että "digi" on kestävämpää ja vähemmän saastuttavaa kuin "live", koska digimaailmassa ei tarvitse lentää paikasta toiseen tai siirtää tavaroita rekoilla. Mutta onko tämä illuusio? Digimaailma kuluttaa energiaa, ja usein unohtuu, että digi myös luo valtavat määrät elektronista jätettä, joka tarvitsee tuekseen suunnattomat määrät energiaa.

2.

Design Thinking oli ISPA:n uusi konsepti ennen pandemiaa, ja nyt se teki paluun. Kyse on ikään kuin parhaiden uusien ideoiden kilpailusta, joista neljä kiinnostavinta esitellään konferenssiyleisölle. Tällä kertaa sessio oli lievä pettymys: uutena ideana esiteltiin tukku jo aika vanhoja ideoita (saavutettavuus ja vammaisten taiteilijoiden huomioiminen, kestävä kehityksen uudet tuulet, eettisten sääntöjen tarpeellisuus).

Neljäs ja viimeinen idea oli sen sijaan ainakin itselleni radikaalisti uusi: jos nyt ymmärsin oikein, TempusArts-konseptinsa kautta asiaa esitellyt Martin Sher piti NTF-tekniologiaa mahdollisuutena hankkia lisätuloja taidelaitoksille. Tämä tapahtuisi myymällä tiettytyypisille faneille, keräilijöille tai vastaaville uniikkeja digitaalisia NTF-tuotteita. NTF-touhu on jo nyt miljardien liiketoimintaa (räikein esimerkki lienee BEEPLE-nimimerkin eli digitaiteilija Mike Winkelmann teos *Everydays: the First 5000 Days*, jonka joku keräilijä osti 69 miljoonalla dollarilla). Sher oli sitä mieltä, että vastaavia (mutta toki halvempia) tuotteita voisi kehitellä myös esittävän taiteen puolella...

Finland Festivals

3.

Tasa-arvosta puhutaan ISPA:n kaltaisessa ympäristössä joka vuosi. Täällä länsimaisten valkoihoisten miesten vanhat totuudet dekonstruoidaan armotta. Poleemisen puheenvuoron piti esimerkiksi Mohamad Shaifulbahri, joka edustaa monikulttuurisen Singaporen alkuperäisväestöä eli malaiji-muslimeja. Heitä on Singaporessa 14 prosenttia väestöstä, ja periaatteessa heillä on tasavertaiset oikeudet muiden väestöryhmien kanssa. Mutta siitä huolimatta kaikki ne taiteilijat, joita Singapore yleästi lähettää maailmalle, ovat enemmistöön kuuluvia kiinalaisperäisiä singaporelaisia. Shaifulbahri kysyi miksi, mutta vastausta ei saatu.

Epäjohdonmukaisuutta esiintyy myös taidemaailmaan suhtautumisessa poliittisiin ristiriitoihin. Saudi-Arabiassa agentuuria vetävä amerikkalainen Cindy Hwang on huomannut, että monet länsimaailmaiset epäröivät olla mukana Saudi-Arabian esittävän taiteen tapahtumissa, koska ihmisoikeudet eivät ole lännen arvojen mukaisia – siitähän huolimatta, että maa yrittää varovasti avautua. Paradoksaalisesti samat ihmiset, jotka kieltäytyvät tulemasta Saudeihin, tekevät ongelmitta yhteistyötä ihmisoikeuksia polkevan Kiinan kanssa ja lähettävät sinne taiteilijoitaan.

4.

Lisäksi tapasin jälleen vanhan tuttuni **Jordi Albaredan**. Tästä olen paasannut jo aikaisemmin, mutta kertaukseksi: Tämä bilbaolainen entinen pankkiiri ja liikemies on lanseerannut Black Friday -kampanjan vastapainoksi Fair Saturday -projektin. Sen ideana on tuottaa marraskuun viimeisenä lauantaina valtava määrä taidetta mukana olevien kaupunkien gallerioihin, museoihin ja muihin taidelaitoksiin, ilman pääsymaksua. Idea muistuttaa hiukan Suomessa suosittuja Taiteiden öitä, mutta Fair Saturday on paljon kunnianhimoisempi. Mukana on ollut jo yli sata kaupunkia (esimerkiksi Amsterdam, Barcelona, Bryssel, Edinburgh, Madrid, New York ja iso joukko pienempiä kaupunkeja). Lisätietoja löytyy tästä: <https://fairsaturday.org/en>.

Suomessa oli pienimuotoista Fair Saturday -toimintaa ennen pandemiaa, mutta pidän ideaa ja toimintatapaa edelleen niin hyvänä, että sitä kannattaisi jatkossakin tuoda voimallisemmin Suomeen. Tänä vuonna paikalla oli edustajia Tampere-talosta, joten yhytin Jordin keskustelemaan heidän kanssaan, ja odottelen siksi tuloksia kiinnostuneena.